

Die bergen, stilte en ruimte voor bezinning. Voor Myra de Rooy was haar reis door Nepal, in 1986, een *life changing* ervaring. Ze ging twee keer terug om deze schoonheid te delen met haar geliefden. De derde keer ging ze alleen, op bezoek bij de bijzondere boeddhistische nonnen die hoog in de bergen het leven nemen zoals het komt.

TEKST EN BEELD: MYRA DE ROOY, ISTOCK, GETTY IMAGES, IMAGE SELECT

Nepal

Liefde op het eerste gezicht

Myra de Rooy (1957)

studeerde geologie en is schrijfster, fotograaf en bergbeklimster. Ze maakte veel solotochten in afgelegen berggebieden in Tibet, Ladakh, Nepal en Noorwegen. Haar boeken gaan over vrouwen in Tibet en de Himalaya, over Tibetaanse ex-politieke gevangenen en over inspirerende vrouwen uit berggebieden. Haar meest recente boek, *Chamlang, De eerste Nederlandse vrouwenexpeditie*, gaat over de beklimming van een 7000-er in Nepal, die ze samen met vijf vrouwen ondernam.

Myraderooynl

BOEK WINNEN?
Blader door naar p. 147

1989 | Ik wil mijn lief Hans mijn grote liefde laten zien: de Himalaya

Drie jaar eerder betrad ik voor het eerst het dak van de wereld, na een forse tuimeling van 400 meter uit een steile ijswand in de Alpen. Met een enkelbreuk kon ik als recent afgestudeerd geoloog niet direct geologisch werk vinden. Dat vormde geen belemmering om als tweede chauffeur een toeristenbusje naar Nepal te rijden – twee schroeven in mijn enkel deden wonderen. De rit was enkele reis en ik besloot langer te blijven. De kennismaking met Nepal en Tibet was liefde op het eerste gezicht. Niet alleen de bergen, de stilte en ruimte voor bezinning, maar ook de rijke boeddhistische cultuur en de vriendelijke bergbevolking sloot ik in mijn hart. Pas in februari 1987 kwam ik terug naar Nederland, na vijf maanden reizen.

Voorjaar 1987 werd er een nieuw plan geboren. Bij een groep gelijkgestemde klimsters borrelde een wild idee op: de eerste Nederlandse vrouwenexpeditie. In 1988 beklom een groep vrouwen, onder wie ik, met succes de 7290 meter hoge Chamlang in Oost-Nepal. We deden dat op eigen kracht. Op onze berg geen man, Sherpa noch gids, we waren immers een vrouwenteam! De beklimming was niet zonder gevaar. We kregen te maken met loeiende sneeuwstormen, staalhard ijs, steenslag sloeg gaten in een tent, ik zakte weg in een onder sneeuw verborgen gletsjermeer, lawines raasden regelmatig en de ijle lucht leverde gevaar voor hoogteziekte.

Hans was na afloop trots. 'Zijn meisje had een topprestatie geleverd.' Hij wist ook dat een aantal klimvrienden van mij hun passie voor de bergsport had bekocht met de dood. Daarom stelde hij mij voor een dilemma: een leven aan zijn zijde of doorgaan met expeditieklimmen. Ik koos voor de man van mijn leven en nooit heb ik spijt gehad. Hans hield van bergwandelen en samen maakten we stevige tochten in de Andes en de Himalaya.

Zo nam ik hem in het jaar na de Chamlang-expeditie mee naar Nepal voor een trektocht rond de machtige Annapurna, 'de godin van de oogst'. Via bergpaden arriveerden wij bij het pelgrimsoord Muktinath. Bij dit heiligdom klatert helder bronwater uit 108 koperen koei-

enkoppen en in een schemerige tempel brandt eeuwig vuur. Hindoes laten zich door de waterspuwers besproeien en het ijskoude vocht spoelt zondes weg. In de vuurtempel strekken boeddhisten zich uit en maken *prosternaties*, neerbuigingen, op de stoffige vloer. Ik herinner me hoe Hans bij de *kora*, de heilige rondgang rond het kloostercomplex, tussen de 'steenmannen' een eigen exemplaar bouwde. Toen hij de bovenste steen op zijn wankel toren plaatste keek hij stralend, alsof het een eerste door een kind gebouwde blokkentoren betrof.

2000 | Ik keer terug naar Muktinath met mijn hart vol verdriet

Ik geef mijn moeder Isolde altijd de 'schuld' waarom ik ben gaan klimmen. Ze was zwanger van mij toen ze de op één na hoogste berg van Oostenrijk beklom, de Wildspitze. Isolde en mijn vader Jan legden de basis voor mijn bergliefde, een verslaving die tot op de dag van vandaag doorgaat en die ik voed met solotochten in de Himalaya en Noorwegen. Najaar 2000 kom ik niet terug om te zoeken naar de schoonheid van de bergwereld. Deze reis is een pelgrimstocht. Mijn levenspartner Hans stierf begin van het jaar na ziekte en enkele maanden later overleed een andere belangrijke man in mijn leven. Jan, die nooit ziek was, zakte plotseling in elkaar.

Met Isolde vertrek ik naar Nepal voor een voetocht naar Muktinath. Ik ben de gids en drager. We delen dierbare herinneringen én verdriet. Na onze gezamenlijke Nepal-reis gaat zij naar huis en ik maak in mijn eentje een illegale reis naar de heiligste berg van Tibet, de Kailash. Daar, bij Shiva Tshal, sterven voorbijgangers symbolisch, om op de ruim 5000 meter hoge Dolma-pas herboren te worden.

Na Hans zijn dood pak ik het klimmen weer op, maar ik trek vooral alleen door de bergen en ga schrijven over mijn ervaringen en contacten met de bergbevolking.

2015 | Ik ga opnieuw naar Muktinath, voor de bergen, maar vooral voor het nonnenklooster

De besneeuwde bergreuzen in een leeg landschap blijven lokken. Sinds jaren ben ik bestuurslid van de Muktinath Foundation International, een Nederlandse stichting die de boeddhistische nonnen steunt. Ik ben benieuwd naar de veranderingen sinds mijn vorige ervaringen, maar ik ben bovenal nieuwsgierig naar de kloosterzusters. Toen vielen zij mij nauwelijks op en realiseerde ik me niet wat voor unieke functie zij vervullen.

Na Hans zijn dood trek ik door de bergen en schrijf over mijn ervaringen

Naar 3700 meter hoogte

Tegenwoordig reizen pelgrims vanuit het plaatsje Jomson, in het dal van de Kali Gandakirivier, per bus of jeep via een kronkelweg omhoog naar Ranipauwa, vlak onder Muktinath. Hier verrezen etablissementen die zich aanprijzen met super hot shower en zittoilet. Na de hotels, met klinkende namen als Bob Marley en Mona Lisa, stukt het vervoer en gaat het verder met de benenwagen. Trap treden leiden me naar ruim 3700 meter hoogte, tegelijkertijd voeren ze me terug in de tijd. Door mijn geologiestudie weet ik dat de machtige Himalaya ontstond doordat het Indiase continent tegen de Euraziatische plaat botste. De tussenliggende Tethys-oceaan werd dichtgeknepen. De nabijgelegen achtduizenders Dhaulagiri en Annapurna zijn het 'levende' bewijs van dit geologische geweld. Een ander overblijfsel van de continentbotsing is in Muktinath te vinden: uit rotsspleten wellen water en gas op. Het aardgas laat blauwe vlammen flakkeren. De ►

Gebedsstenen met uitzicht richting Muktinath. Links berg de Yakwakang en rechts de Khatungkang

Lokale vrouwen bij de dorpspomp

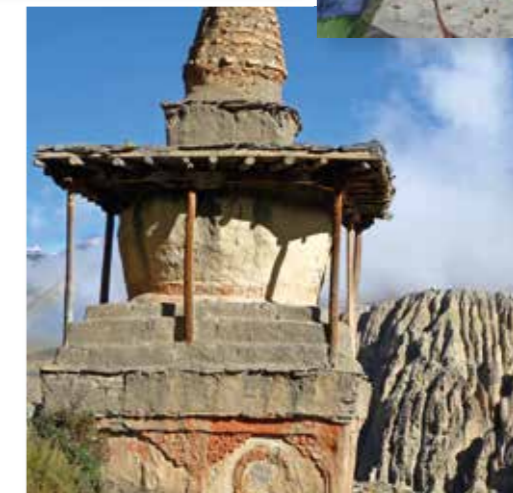

Jonge nonnen, die nog als dartelende veulens in het leven staan

Dak van vuurtempel met Dhaulagiri

Stupa in het dorp Jharkot, in de buurt van Muktinath

*In Ranipauwa verrezen
etablisementen die
zich aanprijzen
met 'super hot shower'*

vier elementen aarde, water, lucht en vuur zijn op natuurlijke wijze verenigd en daarom komen boeddhisten én hindoes naar deze vreedzame plek. Hindoes geloven dat een pelgrim hier bevrijd wordt uit de cyclus van geboorte en wedergeboorte. De Tibetaanse benaming voor Muktinath is Chumig Gyatsa, honderd bronnen. Voor boeddhisten is dit een plaats waar Guru Rinpoche in de achtste eeuw verbleef, onderweg vanuit India om in Tibet het boeddhisme te verspreiden.

Twee geloven samen

Voordat ik de nonnen opzoek, verken ik het ommuurde terrein. De eersten die ik tegenkom zijn *sadhoes*, asceten die zich – na een donatie – graag in hun kleurrijke outfit op een foto laten vereeuwigen. Ik maak een praatje met een van de vriendelijke mannen, tot zijn mobieltje hem naar hogere sferen roept. Voor mij het sein om verder te gaan.

De tijd van muilezelkaravanen met klingelende bellen, die in de Kali Gandaki-vallei goederen vervoerden van en naar het Tibetaanse plateau, is sinds de Chinese bezetting van Tibet voorbij. In Muktinath laten bezoekers andere klokken klinken, ze hangen in alle maten langs het pad. De klanken mengen zich met de gebeden van gelovigen. Die lopen, zoals ik, tussen met gebedsvlaggen behangen populieren en langs gebedsmolens. Hier resoneren Boeddha's woorden. "Om mani padme hum." De mantra van het mededogen.

Een belangrijk Muktinath-heiligdom is een pagode met een beeld dat door hindoes vereerd wordt als Vishnu. Hij bewaakt het evenwicht tussen goed en kwaad. De boeddhisten zien hierin Chenrezig, de bodhisattva van compassie. In de tempel zie ik de versmelting van beide godsdiensten en dat wordt bevestigd doordat een boeddhistische non de offergaven van aanhangers van beide geloven aanneemt. De Muktinath-nonnen zijn sinds mensenheugenis de ►

*Ranipauwa ligt vlak onder
Muktinath. Na de hotels
stopt het vervoer en gaat
de reis te voet verder*

Het dorp Kagbeni, de poort tot Mustang

Oagst in de Muktinath-vallei

Gebedsdienst in de vuurtempel

Boeddhistische tempel in Muktinath

De voor boeddhisten en hindoes heilige tempel, met beeld van Vishnu

Het dorp Jharkot

Helder bronwater klatert uit 103 koperen koeienkoppen

Een sadhoe, die zich graag in zijn kleurige outfit op een foto laat vereeuwigen

Ik voel me thuis en welkom. Er heerst een warme sfeer

beheerders van deze heilige plaats en daarmee de belichaming van tolerantie.

Dartelende veulens

Mijn einddoel is de vuurtempel met het naastgelegen nonnenklooster. Ik breng enkele dagen bij de bewoonsters door. Er zijn kleintjes, die nog als dartelende veulens in het leven staan, maar die daarnaast een gedegen religieuze opleiding krijgen en meedoen met de ceremonies. Naast de 'jonkies' kwijten oudere nonnen zich van hun taak. Ze reciteren gebeden, bespelen bekkens, trom en klarinetten, en vervaardigen *torma's* – offers van gerstemeel en boter. Ik woon een *puja*, een gebedsdienst, bij voor Guru Rinpoche. De nonnen zitten onder met fresco's beschilderde muren. Beelden glimlachen sereen en boterlampen branden. Wanneer ik door mijn knieën ga en door een met gaas afgedekt gat kijk, zie ik ook het onsterfelijke vuur. De gasvlammen symboliseren het verbranden van verlangen, woede en onwetendheid. De zangerige gebeden, afgewisseld met muziek, gaan vrijwel de gehele dag door en ik ervaar hoe springlevend deze viering is. De tempel en het klooster hebben

naast een religieuze ook een sociale functie. Ik voel me thuis en welkom. Er heerst een warme sfeer. Een paar dagen draai ik mee in deze nonnenmaatschappij. Dit is een groep vrouwen die respect afdwingt door hun levensstijl. In de winter is het hier op deze hoogte ijskoud. Ze volbrengen hun taak met toewijding en devotie. Naast verdieping op geestelijk gebied is er plaats voor nabijheid en plezier. Tot voor kort moesten zij hun kostje zelf bij elkaar zien te krijgen. Donaties van pelgrims gaan vooral naar de Nepalese overheid. Sinds 2000 worden de nonnen financieel gesteund door donateurs, ook uit Nederland. Toen ik Muktinath voor het eerst bezocht waren de vrouwen arm en moesten zij voor hun levensbehoeften bij hun familie op het land werken. Daardoor volgden de nonnen geen onderwijs en kwamen ze nauwelijks aan religieuze taken toe. Sindsdien is er veel veranderd. In het nonnenklooster zie ik zelfbewuste vrouwen, die zich bewust zijn van hun taak om de cultuur levend te houden. Zij verzetten bergen. Hier floreert wederzijds respect naast behoud van eigen identiteit. Een opmerkelijk gegeven in deze tijd van groeiende tegenstand en intolerantie. In de kamer van een non die Kathmandu bezoekt, mag ik overnachten. Tijdens de *puja* snoepte een muis van de offergaven. In mijn slaapkamer lijkt het of pootjes op de houten vloer een tapdans uitvoeren. Ik vermoed een muis en slaap weer in, totdat ik op het golfplaten dak, en zelfs binnen, woest kabaal hoor. Op de tast grijp ik mijn koplamp en schijn naar boven. Op een balk lichten de ogen op van een rat. Brutaal staart hij me aan en vlucht pas weg

als ik een kledingstuk naar hem gooi. De volgende morgen zeg ik niets tegen de nonnen: in hun hart is plaats voor alle levende wezens.

Nog altijd mystiek

Ook rondom Muktinath is veel te zien. Tussen de berggiganten liggen dorpsgemeenschappen waar yaks de aardappelvelden ploegen. Roze boekweitakkers worden omzoomd door edelweiss en gentianen. Kinderen gaan naar de dorpschool. Kloosters staan als forten op rotsbastillons. Geestenverschrikkers hangen tegen buitenmuren van huizen. Hoewel de toestroom van pelgrims en toeristen de plaatselijke bevolking helpt bij het verbeteren van de lokale economie en levensstandaard, blijven de marges klein. Ondanks dat worden, zo merk ik tijdens mijn wandelingen, glimlachen rijkelijk rondgestrooid. Muktinath is niet meer de afgelegen plek van weleer. Mijn mobiele telefoon heeft bereik en ik bel in een opwelling Isolde. Enthousiast vertel ik mijn moeder over alle positieve veranderingen na ons bezoek in 2000 en ik deel hoe deze plaats nog steeds haar mystieke karakter

behouden heeft. Na mijn bezoek aan de nonnen reis ik door naar de stad Pokhara om een groep Nederlandse mannen te ontvangen. Ik ga een reis door Mustang begeleiden met als toetje de beklimming van de zesduizender Saribung. Ik haal de groep op en tijdens het diner voeren we een geanimeerd gesprek over onze komende trektocht met als finale de klim. Het mag helaas niet zo zijn... Vroeg in de ochtend krijg ik een oproep uit Nederland van mijn zus. Isolde heeft na een ongeluk een hoge dwarslaesie. Hals over kop keer ik terug naar huis. Mijn reisluchtige moeder overlijdt driekwart jaar later.

Mijn eigen stenen toren

Ik wil graag nog een keer deze krachtplek bezoeken. Om te genieten van de unieke bergomgeving, die voor mij de bron blijft om uit te putten. En om bij Muktinath een eigen stenen toren te bouwen voor hen die de bouwstenen waren voor mijn geluk. Voor Hans, Jan en Isolde. Om te gedenken, maar ook om te lachen – samen met de nonnen. Deze leermeesters, die tonen hoe om te gaan met tegenslagen, die het leven nemen zoals het komt, en die liefde en verdriet delen met voorbijgangers.